سخن سردبیر
Editorial
مجله دانشگاه علوم پزشکی رفسنجان
دوره ۲۱، تیر ۱۴۰۱، ۳۷۶-۳۷۵

تاریخچه نوین اخلاق در مطالعات علوم سلامت، بخش اول: کد نورمبرگ

The Modern History of Ethics in Health Research, First Part: the Nuremberg Code

محسن رضائیان[۱]
Mohsen Rezaeian

اگر چه پرداختن به اصول اخلاقی در مطالعات سلامت از دیرباز مود توجه دانشمندان بوده است، با این وجود، جهان در پایان جنگ جهانی دوم، شاهد تولد توجهی تازه به اخلاق در مطالعات علوم سلامت گردید. علت این امر هم آن بود که پزشکان نازی (Nazi physicians) در طول این جنگ خانمان‌سوز، انجام پژوهش‌های غیر اخلاقی بر روی اسرای جنگی را مجاز دانسته و به انجام آن مبادرت ورزیده بودند [۲-۱]. از این رو، در یک سلسله از سخنان سردبیری به هم پیوسته، راقم این سطور سعی خواهد نمود که به اختصار، این تاریخچه نوین را در اختیار خوانندگان فرهیخته مجله قرار دهد.

پس از خاتمه جنگ جهانی دوم و بعد از اینکه بیش از بیست جنایت‌کار جنگی در دادگاه نورمبرگ (Nuremberg) محاکمه شدند، کد نورمبرگ (Nuremberg Code) در سال ۱۹۴۷ میلادی، به تصویب رسید. اصل اساسی در این کد اخلاقی آن بود که برای هر گونه مطالعات بالینی، جلب رضایت آگاهانه و داوطلبانه شرکت‌کنندگان درمطالعه، ضروری است. از این رو، تصویب کدنورمبرگ، سرآغازی مهم در تاریخچه مدرن اخلاق در مطالعات علوم سلامت به حساب می‌آید که همچنان پس از گذشت سال‌ها، ارزش و اعتبار خود را حفظ کرده است [۳].

با همه اهمیت کدنورمبرگ، پس از گذشت مدت زمان نسبتاً کوتاهی از تصویب آن، دانشمندان دریافتند که برای رفع برخی از ایرادهای آن، باید تدابیر بیش‌تری اندیشید. برای مثال، در این کد مشخص نشده بود که چطور می‌توان از افرادی که دچار مشکلات شناختی (Cognitive impairment) نظیر بیماری دمانس (Dementia) هستند؛ رضایت آگاهانه و داوطلبانه اخذ نمود؟

۱- استاد گروه آموزشی اپیدمیولوژی و آمار زیستی، دانشکده پزشکی، مرکز تحقیقات محیط کار، دانشگاه علوم پزشکی رفسنجان، رفسنجان، ایران
تلفن: ۳۱۳۱۵۱۲۳-۰۳۴، دورنگار: ۳۱۳۱۵۱۲۳-۰۳۴، پست الکترونیکی: moeygmr2@yahoo.co.uk، ارکید: 0000-0003-3070-0166

[Downloaded from journal.rums.ac.ir on 2026-10-17]
[DOR: 20.1001.1.17353165.1401.21.4.8.1]
[DOI: 10.52547/jrums.21.4.375]

هم‌چنین، در کد نورمبرگ، هیچ اشاره‌ای به بررسی طرح مطالعه توسط یک کمیته اخلاق نشده بود تا همه جوانب اخلاقی مطالعه مورد نظر قبل از اجرا را، به طور مستقل مورد بررسی قرار دهد [۱].

از این رو، برای رفع مشکلات مربوط به کدنورمبرگ و در سال ۱۹۶۴ میلادی، بیانیه هلسینکی (Declaration of Helsinki) توسط انجمن جهانی پزشکی (World Medical Association) مورد تصویب قرار گرفت [۴]. تشریح بیانیه هلسینکی، موضوع سخن سردبیری شماره آینده مجله خواهد بود.

References

[1] Nichol AA, Mwaka ES, Luyckx VA. Ethics in Research: Relevance for Nephrology. *Semin Nephrol* 2021; 41(3): 272-81.

[2] Spellecy R, Busse K. The History of Human Subjects Research and Rationale for Institutional Review Board Oversight. *Nutr Clin Pract* 2021; 36(3): 560-7.

[3] Shuster E. Fifty years later: the significance of the Nuremberg Code. *N Engl J Med* 1997; 337: 1436-40.

[4] World Medical Association. World Medical Association Declaration of Helsinki: ethical principles for medical research involving human subjects. *JAMA* 2013; 310: 2191-4.

[Downloaded from journal.rums.ac.ir on 2026-10-17]

[DOR: 20.1001.1.17353165.1401.21.4.8.1]

[DOI: 10.52547/jrums.21.4.375]